

STUDIA I PRACE
WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH I ZARZĄDZANIA NR 2

WALDEMAR TARCZYŃSKI
MAŁGORZATA ŁUNIEWSKA
Uniwersytet Szczeciński

OCENA KONDYCJI EKONOMICZNO-FINANSOWEJ
WYBRANYCH SEKTORÓW
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2005 ROKU

Wprowadzenie

Kondycja ekonomiczno-finansowa województwa i jego rozwój są bezpośrednio uzależnione od efektywności działania podmiotów prowadzących w województwie działalność gospodarczą. W artykule podjęto próbę oceny, które sektory należą w województwie zachodniopomorskim do najlepszych z punktu widzenia kondycji ekonomiczno-finansowej, a które potencjalnie powinny się stać motorem napędowym rozwoju społeczno-gospodarczego. Ważna jest też odpowiedź na pytanie czy te najlepsze są dobre z ekonomicznego punktu widzenia? W badaniu wykorzystano podstawowe elementy statystyki opisowej i wielowymiarowej analizy porównawczej.

1. Opis danych statystycznych

Badaniem objęto firmy działające w województwie zachodniopomorskim na koniec czwartego kwartału 2005 roku. Łącznie analizowano wyniki ekonomiczno-finansowe 571 przedsiębiorstw (w tym 83 z sektora publicznego – 14,5% badanych firm, i 488 z sektora prywatnego – 85,5%) z podziałem na dziesięć sektorów: górnictwo, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarka magazynowa i łączność,

obsługa nieruchomości i firm, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała. W tabeli 1 przedstawiono udział firm w poszczególnych sektorach, a na rysunku 1 procentowy udział liczby firm według sektorów. Z danych zamieszczonych w tabeli 1 i na rysunku 1 wynika, że największy odsetek stanowią firmy z sektora przetwórstwo przemysłowe (49%) i handel i naprawy (14%). Najmniej liczne są górnictwo (1%), hotele i restauracje (2%), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (2%) oraz działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała (2%).

Udział poszczególnych sektorów w przychodach, zysku netto i aktywach obrotowych zamieszczono w tabeli 2. Największy udział w przychodach w województwie zachodniopomorskim mają przetwórstwo przemysłowe (56,7%) oraz handel i naprawy (20,6%), najmniejszy górnictwo (0,3%) oraz hotele i restauracje (0,4%). W przypadku zysku netto największy udział mają przetwórstwo przemysłowe (59,7%) oraz handel i naprawy (14,9%), najmniejszy zaś górnictwo (0,6%) oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna (0,7%). Dla aktywów obrotowych największy udział mają przetwórstwo przemysłowe (65,4%) oraz handel i naprawy (13,1%), a najmniejszy hotele i restauracje (0,3%) oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna (0,6%) i działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała (0,6%).

W tabeli 3 zamieszczono podstawowe parametry statystyki opisowej charakteryzujące dane ekonomiczno-finansowe wykorzystane w badaniu. Obliczono średnią arytmetyczną, medianę, odchylenie ćwiartkowe (Q), odchylenie standardowe ($S(x)$), współczynnik zmienności losowej klasyczny (V_s) i pozycyjny (V_Q), skośność. Z danych zamieszczonych w tabeli 3 wynika, że firmy objęte badaniem są bardzo zróżnicowane pod względem uzyskanych wyników ekonomiczno-finansowych. Wskazują na to bardzo duże wartości współczynników zmienności (zarówno klasyczne V_s , jak i pozycyjne V_Q), znacznie przekraczające dopuszczalny przedział zmienności uznany w statystyce za dobry (0–10%). Różnica ta jest już widoczna w przypadku porównania średniej arytmetycznej z medianą. Średnia arytmetyczna dla danych ekonomiczno-finansowych absolutnych jest w większości przypadków znacznie wyższa niż mediana. Duże zróżnicowanie można również zauważyć w wielkościach odchyłeń: standardowego ($S(x)$) i ćwiartkowego (Q), co ma bezpośrednie odzwierciedlenie we współczynnikach zmienności. Wskaźniki ekonomiczno-finansowe są znacznie lepszymi miarami oceny kondycji ekonomiczno-finansowej badanych firm, ponieważ w ich przy-

padku różnice w poziomach poszczególnych parametrów nie są tak duże. Mimo wszystko jednak poziomy miar zróżnicowania nadal pozostają poza obszarem statystycznie dobrej zmienności. Ma to również potwierdzenie w skośności (asymetrii), która w przypadku badania kondycji firm jest bardzo wysoka prawostronna. Bardziej zasadne jest wykorzystanie w badaniu i wzorowanie się w analizach kondycji ekonomiczno-finansowej na miarach pozycyjnych. Pozwala to wyeliminować wpływ wartości skrajnych na wielkości parametrów statystycznych.

2. Klasyfikacja sektorów województwa zachodniopomorskiego

W świetle danych zamieszczonych w tabelach 1–3 i na rysunku 1 interesujące jest pytanie o ekonomiczną efektywność działania firm w wyróżnionych sektorach. Sektory o największym i najmniejszym udziale w wielkościach globalnych dla województwa wyraźnie zależą od liczby badanych podmiotów. Jednym z najlepszych rozwiązań w próbie obiektywnej odpowiedzi na to pytanie są metody wielowymiarowej analizy porównawczej. Dzięki narzędziom typu syntetyczny miernik rozwoju można obiektywnie ocenić dany sektor, minimalizując wpływ liczby badanych firm w każdym z nich.

W tabeli 4 zamieszczono podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe charakteryzujące kondycję ekonomiczno-finansową wybranych sektorów województwa zachodniopomorskiego za IV kwartał 2005 roku. Na podstawie tych danych, do syntetycznej oceny kondycji sektorów i ich pozycji zbudowano syntetyczny miernik rozwoju *TMAI*¹. Zmienne zostały podzielone na stymulanty, destymulany i nominaty. Za stymulanty przyjęto wskaźniki rentowności sprzedaży, obrotu, zyskowności, destymulanty to: rotacje należności, zobowiązań i zapasów oraz wskaźnik udziału kosztów, a nominaty – wskaźnik płynności, relacja należności do zobowiązań, udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw oraz udział przychodów firm wykazujących zysk netto w przychodach ogółem. Rezultaty obliczeń syntetycznego miernika rozwoju zamieszczono w tabeli 5.

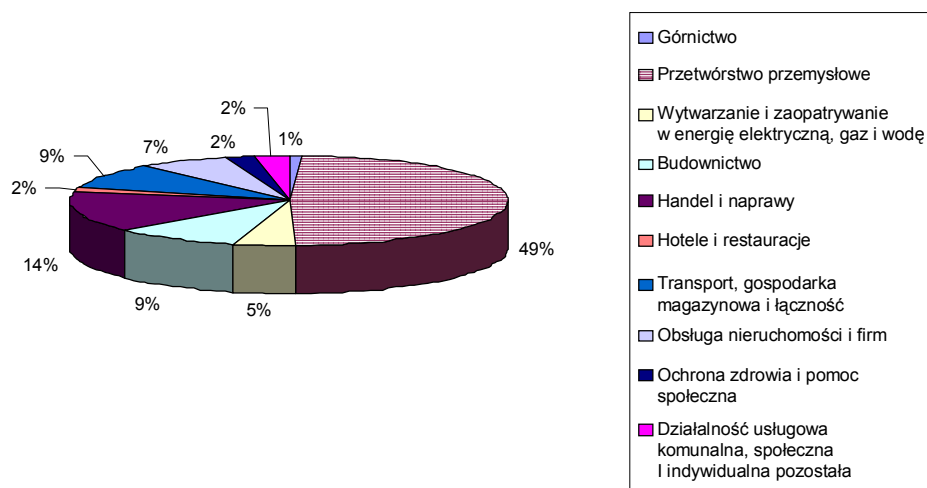
¹ Procedurę konstrukcji tej miary przedstawiono w pracy [1].

Tabela 1

Zestawienie liczby badanych przedsiębiorstw w analizowanych sektorach

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Udział (%)
Województwo zachodniopomorskie	571	100
Górnictwo	4	1
Przetwórstwo przemysłowe	278	49
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	27	5
Budownictwo	54	9
Handel i naprawy	82	14
Hotele i restauracje	11	2
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	49	9
Obsługa nieruchomości i firm	39	7
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	13	2
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	14	2
Sektor publiczny	83	15
Sektor prywatny	488	85

Źródło: GUS.

Rys. 1. Liczba przedsiębiorstw w badanych sektorach w liczbie badanych firm ogółem

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 2

Udział przychodów, zysku netto i aktywów obrotowych w wynikach ogółem

Sektory	Przychody z całokształtu działalności (%)	Zysk netto (%)	Aktywa obrotowe (%)
Górnictwo	0,3	0,6	0,2
Przetwórstwo przemysłowe	56,7	59,7	65,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	6,6	4,6	5,6
Budownictwo	4,2	7,7	5,6
Handel i naprawy	20,6	14,9	13,1
Hotele i restauracje	0,4	1,5	0,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	6,9	5,7	4,6
Obsługa nieruchomości i firm	3,1	3,7	4,0
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0,5	0,7	0,6
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	0,7	0,9	0,6
Sektor publiczny	24,6	19,6	33,4
Sektor prywatny	75,4	80,4	66,6

Źródło: obliczenia własne.

Z danych zamieszczonych w tabeli 5 wynika, że najkorzystniejszą kondycję ekonomiczną, a co za tym idzie, siłę fundamentalną ma sektor hotele i restauracje oraz obsługa nieruchomości i firm. Sektory te wyraźnie są lepsze od pozostałych. Z kolei najgorsza jest sytuacja w sektorach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Ponieważ *TMAI* jest unormowaną miarą przyjmującą wartości z przedziału od zera do jedności, można stwierdzić, że przeciętna kondycja ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstw objętych badaniem jest bardzo słaba (najlepszy sektor osiąga poziom 0,14). Badanie potwierdza, że takie sektory, które powinny być motorem rozwoju gospodarczego województwa, jak przemysł, budownictwo czy transport, mają poważne problemy.

Tabela 3

Podstawowe parametry statystyki opisowej dla badanych zmiennych

Wyszczególnienie	Średnia arytmetyczna	Mediana	Q	$S(x)$	V_s	V_Q	Skośność
Przychody z całokształtu działalności	2 714 775	994 730	863 486	4 754 041	1,751	0,868	2,561
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	2 632 977	940 930	849 609	4 621 986	1,755	0,903	2,555
Zysk netto	87 137	36 170	29 872	156 912	1,801	0,826	2,840
Strata netto	24 312	935	11 429	54 422	2,239	12,223	2,965
Aktywa obrotowe	876 496	377 122	222 205	1 740 587	1,986	0,589	2,943
Zapasy	277 429	36 564	76 409	604 686	2,180	2,090	2,827
Należności krótkoterminowe	351 988	179 951	113 409	651 757	1,852	0,630	2,902
Zobowiązania długoterminowe	317 467	137 027	257 879	427 520	1,347	1,882	1,817
Zobowiązania krótkoterminowe	748 587	250 361	258 874	1 472 521	1,967	1,034	2,892
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	94,595	94,603	1,403	3,401	0,036	0,015	-1,534
Wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,257	4,858	1,420	3,690	0,702	0,292	0,872
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,232	3,910	1,159	3,098	0,732	0,296	1,947
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	46,501	35,705	25,696	35,224	0,757	0,720	0,870
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	81,702	81,481	10,183	14,312	0,175	0,125	-0,181
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	87,901	94,301	8,975	13,934	0,159	0,095	-1,452

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 4

Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w sektorach województwa zachodniopomorskiego
w czwartym kwartale 2005 roku

Wyszczególnienie	Wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów	Wskaźnik rentowności obrotu netto	Wskaźnik zyskowności netto	Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	Rotacja należności	Rotacja zobowiązań w dniach	Rotacja zapasów	Należności/zobowiązania	Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	Udział przychodów wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności
Górnictwo	10,924	6,311	0,069	23,971	68,259	58,489	16,805	1,167	100,000	100,000	91,767
Przetwórstwo przemysłowe	2,777	2,233	0,035	18,699	50,597	144,731	45,402	0,350	71,942	74,962	97,111
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	5,618	2,157	0,023	11,629	49,865	233,887	31,412	0,213	77,778	96,943	96,683
Budownictwo	4,724	4,475	0,063	55,110	70,492	116,368	26,066	0,606	85,185	93,189	94,525
Handel i naprawy	2,135	1,912	0,024	18,041	28,798	99,379	32,500	0,290	75,610	87,273	97,641
Hotele i restauracje	12,056	11,960	0,139	69,434	19,156	255,089	23,311	0,075	90,909	95,414	86,614
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,160	1,346	0,027	17,117	40,795	139,587	12,426	0,292	59,184	78,992	98,106
Obsługa nieruchomości i firm	3,891	3,735	0,041	89,895	62,832	220,332	3,698	0,285	64,103	56,578	94,680
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	4,992	4,085	0,046	47,440	91,560	84,859	6,157	1,079	92,308	95,658	94,521
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	5,293	4,107	0,044	113,676	41,993	55,144	4,886	0,762	100,000	100,000	94,305

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 5

Wartości *TMAI* dla analizowanych sektorów

Sektory	<i>TMAI</i>
Hotele i restauracje	0,140
Obsługa nieruchomości i firm	0,121
Budownictwo	0,097
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,093
Górnictwo	0,087
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	0,080
Przetwórstwo przemysłowe	0,065
Handel i naprawy	0,058
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0,038
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,005

Źródło: obliczenia własne.

Wnioski

Z przeprowadzonego badania wynika, że rozwój wybranych sektorów województwa zachodniopomorskiego na koniec 2005 roku nie jest zadowalający. Duży potencjał rozwojowy jest w sektorach, które nie działają w świetle otrzymanych wyników efektywnie. Konieczne jest inwestowanie w sektory przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz handel i naprawy, co istotnie wpłynie na rozwój gospodarczy województwa zachodniopomorskiego i zmniejszenie bezrobocia przez stworzenie w tych sektorach nowych miejsc pracy. Dobre położenie geograficzne („okno na świat”) jako sprzyjający warunek oraz bliskość granicy powinny wywołać duże zainteresowanie inwestycjami w te sektory. Konieczne jest tu stworzenie systemu preferencji dla firm z tych sektorów, co również przyciągnie kapitał zagraniczny ułatwiający możliwość tworzenia nowych firm.

Literatura

Tarczyński W.: *Fundamentalny portfel papierów wartościowych*. PWE, Warszawa 2002.

**THE EVALUATION OF THE ECONOMIC-FINANCIAL CONDITION
OF SELECTED SECTORS
OF ZACHODNIOPOMORSKIE VOIVODSHIP IN 2005**

Summary

The fundamental objective of the article was an attempt to evaluate the socio-economic development of Zachodniopomorskie Voivodship from the point of view of the selected sectors. The study was carried out on 571 companies divided into 10 sectors. Using methods of multidimensional comparative analysis, a classification of the sectors and evaluation of their attractiveness and economic/financial condition was made. The study made use of basic elements of descriptive statistics as well as multidimensional comparative analysis.

Translated by Waldemar Tarczyński

W NASTĘPNYM NUMERZE

Następny numer, zatytułowany *Wybory decyzyjnych podmiotów gospodarczych*, będzie poświęcony różnym aspektom podejmowania decyzji przez podmioty działające na polskim rynku pracy, zjawiskom występującym na globalnym rynku pracy, teoretycznym aspektom przedsiębiorczości w wybranych krajach, polityce ochrony środowiska, znaczeniu zasobów ludzkich w kształtowaniu sytuacji przedsiębiorstwa oraz szkolenia i doskonalenia zawodowego, a także oczekiwaniom płacowym absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim.